

Täysistunto

Keskiviikko 14.9.2022 klo 14.00—21.26

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi välttämättömän terveydenhuollon ja kotihoidon turvaamisesta työtaistelun aikana

Hallituksen esitys HE 130/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Avaan keskustelun. — Ministeri Lindén, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.04 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme käsittelemässä erittäin poikkeuksellista lakiesitystä. Kyseessä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuollon ja kotihoidon turvaamiseksi työtaistelun aikana.

Ensiksi totean, että tilanne, jossa ja johon tätä lakia esitetään, on ensisijaisesti ratkaistavissa sopimalla työ- ja virkaehdoista nyt lakon julistaneiden järjestöjen ja työnantajan eli KT:n kesken. Vain näin saadaan tilanne terveydenhuollossa normaalistumaan. Odotuksemme meneillään olevasta sovittelusta ovat siis suuret, ja toivon täydestä sydäimestäni, että löytyy kompromissihalua ja viisautta tehdä sopimus.

Arvoisa puhemies! Olen koko aikuisen elämäni tehnyt työtä terveydenhuollon kehittämiseksi ja nähnyt sen palveluiden valtavan laajentumisen 1970-luvulta nykyhetkeen verrattuna. Eräät palvelut, esimerkiksi sydäntoimenpiteet, ovat lukumääräisesti yli 30-kertaistuneet ja useat muut kymmenkertaistuneet. Myös niiden laatu on aivan eri tasolla kuin menneinä vuosikymmeninä. Siksi suomalaisten elämä on tällä hetkellä lähes 15 vuotta pidempi kuin 50 vuotta sitten. Tämän olemme saaneet Suomessa aikaiseksi. Lääketieteen kehityksellä on siinä ollut merkittävä osuus, mutta ennen kaikkea etulinjan työntekijät — hoitajat, lääkärit ja muu henkilöstö — ovat tämän konkreettisesti tehneet.

Nyt esiteltävä lakiesitys on välttämätön. Hallituksen tehtävä on vastuullisesti turvata potilaiden henki ja terveys myös tällaisen poikkeuksellisen työtaistelun uhatessa. Se, että riippumaton oikeuslaitoksemme on tänään tehnyt turvaamispäätökset koskien ilmoitettuja teho-osastojen työtaisteluita kieltämällä ne, on hyvä asia. Sen vaikutus arvioidaan huolellisesti. Sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehet tekevät sitä yhdessä muun muassa oikeusministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön virkamiesten kanssa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Itselläni ei ole ollut vielä käytössä näitä kärjäoikeuden päätöksiä, mutta Yleisradion suoran sitaatin mukaan: ”Kärjäoikeus toteaa, että asiaa ei ole käsitellyn tässä vaiheessa mahdollista arvioida enemmälti vastaajia kuulematta. Turvaamistoimenpiteillä ei ratkaista sitä, onko tehohoitajilla ylipäänsä oikeus mennä lakkoon vai ei. Käytännössä kyse on siitä, että asian ratkaisuun on näin saatu lisäaikaa, koska asiaa ei olisi ehditty ratkaista ennen lakkojen alkua. Sairaanhoitopiirit ovat ilmoittaneet, että ne aikovat esittää vastaavan kielto-vaatimuksen teho-osastolakoille myös pääasian käsittelyssä.” — Tämä sitaattina.

Tämä nyt esiteltävä lakiesitys ei ole lakonkieltämislaki. Tämä on itse asiassa lievempi kuin kärjäoikeuden nyt tekemät turvaamispäätökset. Otan esimerkin nyt puheena olevasta tehohoidosta: 20-paikkaisen teho-osaston kokonaishenkilömäärä on yli 150. Hoitajien määrä on kuusi jokaista hoitopaikkaa kohti. Tämä määrä tarvitaan, jotta tehohoidon potilas saa jokaisena tuntina tarvitsemansa hoidon. Työnantajan tulee tämän lain mukaan käyttää ensin kaikki keinot ennen lakkoa ja lakon aikana potilaiden hengen turvaamiseksi: Onko liittoihin kuulumattomia lakon ulkopuolella olevia tehohoitajia? Mitä voivat muut ammattiryhmät sairaalassa tehdä? Voidaanko esimerkiksi leikkaussalien heräämöissä hoitaa potilasta hieman pidempään? Ja niin edelleen. Kaikki ennalta suunnitellut suuret leikkaukset, joiden jälkeen tarvitaan tehohoitoa, on siirrettävä lakon yli, ellei siirto uhkaa potilaan henkeä tai vaaranna vakavasti potilaan terveyttä. Äkillisesti tehohoitoa tarvitsevat, jotka muodostavat noin kaksi kolmasosaa teho-osastojen potilaista, on ohjattava — tämän lainkin siis ollessa voimassa — muihin sairaaloihin aina silloin, kun se on mahdollista. Näiden sairaaloiden on vastaavasti supistettava omilla teho-osastoillaan ennalta suunniteltuja toimenpiteitä, jotta tilaa olisi lakonalaisen sairaalan teho-osaston potilaille.

Tämän kaiken jälkeen vasta voisi aluehallintovirasto, valtion toimivaltainen yksikkö, määrätä ammattihenkilöstöä suorittamaan potilasturvallisuustyötä. Oma arvioni on, että tällöin olisi kyseessä korkeintaan noin puolet teho-osaston normaalista miehityksestä. Heidät tarvitaan niitä potilaita varten, joita ei voida siirtää muihin yksiköihin ilman kuolemanriskiä.

Arvoisa puhemies! Kaikki edellä sanomani koskee myös haavoittuvassa asemassa olevia vanhuksia, joista osa joutuisi hengenvaaraan tai terveyden vakavan vaarantumisen tilaan, jos heille ei turvata riittävää kotihoitoa, esimerkiksi jatkuvaa lääkitystä, juomaa tai virtsaamisen ja ulostamisen mahdollisuuksia. Aivan samasta logiikasta tässä laissa on kyse myös kotihoidon osalta: ensiksi kaikki muut toimenpiteet ja vasta sitten asiakasturvallisuustyömääräykset. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Mennään keskusteluun. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

16.10 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Sanna Marinin hallitus on eilen antanut eduskunnalle niin sanotun potilasturvallisuuslain, jolla hoitajalakon aikana turvattaisiin välttämätön terveydenhuollon ja kotihoidon toiminta. Laissa työntekijäjärjestölle säädettäisiin velvollisuus huolehtia riittävästä henkilökunnasta työtaistelun aikana. Laki sisältää velvoitteita myös työnantajalle ja työntekijälle.

Hallitus on katsonut välttämättömäksi antaa lakiesityksen, kuten äsken ministeri Lindénin esittämänä kuulin, ja eduskunta on aloittanut lain asianmukaisen käsittelyn tässä kuitenkin poikkeuksellisen kiireellisessä aikataulussa. Onkin erittäin valitettavaa, että näin merkittävä lakiesitys tuodaan näin tiukassa aikataulussa eduskunnan käsiteltäväksi, vaika-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

ka ministeri Lindén aloitti sen valmistelun jo viime keväänä. On tärkeää, että hoitajien näkemykset lakiesityksestä ja vaikutukset heidän työhönsä ja arjen suunnitteluun olisi huomioitu ministeriössä riittävällä tavalla jo valmisteluvaiheessa.

Käsittelyssämme olevan lakipaketin sisältö aiheuttaa arvokeskustelua, ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien ja lakko-oikeuden punnintaa. Kyse on teknisen lain ohella myös arvoista, etiikasta ja siitä, miten jokainen ihminen, niin työntekijä kuin sairas potilas, on arvokas ja jolla on oikeuksia. Jokaisella työntekijäryhmällä on oikeus ajaa oikeuksiaan myös lakon kautta. Terveystieteiden lakolla on aina omat haasteensa, kun ollaan terveyden ja heikkouden asemassa olevien ihmisten auttamisen äärellä. Kansalaisilla on keskimäärin hyvä luottamus suomalaiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Lakon aikanakin kansalaisten on kuitenkin voitava luottaa siihen, että jos esimerkiksi läheinen saa aivoverenvuodon, vastasyntynyt joutuu kiireelliseen sydänleikkaukseen, ihminen saa sydänkohtauksen ja elvytetään ja joutuu teholle tai vanhus ei pysty vastaamaan omasta hoidostaan ja selviytyminen kotona on muiden henkilöiden varassa, hän saa avun.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tilanne on ollut erittäin huolestuttava jo pidempään. Ihmisten palvelutarve on kasvanut väestön ikääntyessä, hoitojonot ovat pitkät, maassamme on mielenterveyskriisi erityisesti lasten ja nuorten osalta, ja vanhustenhoidon tilanne on vain pahentunut. Hallituksen toimet ovat kuitenkin terveydenhuollon tilanteen parantamiseksi jääneet kumisemaan tyhjyyttään. [Arto Satonen: Näin on!] Sen sijaan hallitus on omilla toimillaan jopa heikentänyt tilannetta. Hallitus ratkaisi esimerkiksi hoitajapulaa sillä, että laitettiin paperille 0,7:n sitova hoitajamitoitus, mutta ei tehnyt juuri mitään sotealan työvoimapulan ratkaisemiseksi samalla, vaikka tästä olivat monet eri asiantuntijat varoitelleet. [Jussi Saramo: Enemmän kuin teidän hallitukset yhteensä!]

Arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella hallitus on tehnyt monia julkista terveydenhuoltoa kurittavia toimenpiteitä. Elämme nyt tilanteessa, jossa yli 3 000 hoivapaikkaa on suljettuna hoitohenkilöstön saatavuusongelmien ja pitkälti hallituksen säättämän hoitajamitoituksen takia. Lainaa on otettu kaikkeen mahdolliseen niin, että Suomi on velkaantuneempi kuin koskaan. Uniper-sotkun takia Suomi on saanut miljardeja takkiinsa, mutta siinä kohtaa rahalla ei tuntunut olevan merkitystä. Sen sijaan sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta ei ole laitettu kuntoon, terapiatakuu torpattiin eduskunnassa hallituspuolueiden toimesta, hoitojonoihin ei ole saatu korjausta, Kela-korvaukset hallitus on alas ajamassa ja hyvinvointialueiden rahoitus on monilla alueilla, kuten Uudellamaalla ja kasvukeskuksissa, ihmisten palveluja kurjistava. [Jussi Saramo: Kukas sen Uniperin osti?] Palkkaharmonisoinnin rahat puuttuvat käytännössä kokonaan. Tällä tavallako luodaan kansalaisille ja työntekijöille uskoa tulevaan? Käykö niin, että tulevilla hyvinvointialueilla hoitajat ja palvelua tarvitsevat taistelevat samoista rahoista, kun hallitus ei ole huomionut rahoituksen riittävyyttä edes lakisääteisten palvelujen turvaamiseen saati sitten palkkojen korotukseen tai yhtenäistämiseen?

Arvoisa puhemies! Ihmisten henki ja terveys on pystyttävä turvaamaan, ja uskon, että sekä työntekijöillä että kansalaisilla on yhtenäinen näkemys asiasta ja he pitävät tätä suuresti arvossa. Olisikin paras, että tässä tilanteessa neuvotteluteitse päästäisiin ratkaisuun. Vastakkainasettelulle ei ole sijaa. Omasta puolestani suosittelen lämpimästi nyt kaikkien osapuolten neuvotteluhaluutta löytää tilanteeseen sellainen ratkaisu, jolla voitaisiin mennä eteenpäin. Samaan aikaan on välttämätöntä tarttua meillä oleviin sosiaali- ja terveydenhuollon suuriin haasteisiin, jotka kipeästi tarvitsevat parannusta työolojen parantamisen, henkilöstön saatavuuden ja kansalaisten palvelujen turvaamisen osalta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Arvoisa puhemies! Tähän loppuun kysyn vielä ministeri Lindéniltä: miksi hoitajien tarpeita ei ole kuultu lainvalmistelussa, kun esitystä on kuitenkin valmisteltu jo pitkään, ja miksi hallitus ei ole tehnyt mitään terveydenhuollon kriisin ja henkilöstön saatavuuden ja työolojen parantamiseksi? [Veronika Honkasalo: Mikä on kokoomuksen kanta lakiesitykseen?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt näyttää siltä, että on tarpeen debatin käynnistäminen. Mennään debattiin, noin puoli tuntia. — Edustaja Lohi aloittaa sen, olkaa hyvä.

16.16 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeriä hyvästä esittelystä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta aloitti jo ennakkokäsittelyssä tämän hallituksen esityksen osalta kuulemiset. Oikeastaan oma viestini on niittenkin perusteella se, että on tärkeää, että ei tule väärää käsitystä, että nyt lähdettäisiin jotenkin säätämään lakia, jolla on tarkoitus rajoittaa työtaistelutoimia eli lakkoja, vaan nyt on tarkoitus tällä lailla vain turvata, että kaikissa olosuhteissa on tilanne, jossa me pystymme suojelemaan ihmishenkiä. Sitä myöten tällä lailla rajoitetaan työtaistelutoimia ainoastaan siten, mikä on aivan välttämätöntä ihmishenkien ja terveyden vakavan uhan suojelemiseksi.

Tässä edellä edustaja Laiho totesi, että hallitus ei ole mitään tehnyt sosiaali- ja terveydenalan ongelmien ratkaisemiseksi, ja minusta se ei kyllä pidä paikkaansa. Todella paljonhan tässä on tehty. [Ben Zyskowitz: Niin, aiheutettu lisää ongelmia!] Kaksi vuotta sitten tämä hoitajamitoituskin, jos en väärin muista, hyväksyttiin täällä myös oppositiopuolueitten toimesta. Siihen sisältyi kyllä ponsia, mutta kaikki olivat sen takana täällä. Ja nyt, kun vaaditaan soteen lisää rahoitusta, [Sari Sarkomaan välihuuto] niin pitää muistaa sekin, että samaan [Puhemies koputtaa] aikaan sanotaan, että liikaa velkaannutaan. Se on minusta vähän ristiriitaista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

16.17 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hoitajien työtaistelu ei ole voinut tulla kenellekään yllätyksenä. Tämä on toistoa vuodelta 2007, jolloin täällä käsiteltiin myös pakkolakia. Olin silloin itse yöhoitajana ja seurasin tilannetta, ja totesin, että voi luoja, toivottavasti ei koskaan enää uudelleen. Nyt täällä on pakkolaki, jolla aiotaan kyykyttää ja kurmuuttaa suomalaista ammattitaitoista hoitajaa. Nyt toivoisin, että niin hallitus kuin työnantajapuoli katsoisivat tarkasti hoitajien tekemän esityksen kertaalleen läpi ja tulisivat vastaan siinä esityksessään, jotta me pääsemme tässä työtaistelussa eteenpäin ja saamme rauhan työrintamalle.

Potilasturvallisuus on tärkeä asia, mutta toivoisin, että potilasturvallisuuteen kiinnitetäisiin huomiota ympäri vuosien. Meillä potilasvahingot vain lisääntyvät, eli potilasturvallisuuden heikkeneminen ei ole mikään uusi asia. Eikö ole näin, ministeri, ja mitä te olette sille tekemässä? Ja 0,7 ei voi jäädä vain paperille, pitää tuoda myös ne hoitajat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.19 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on lakiesitys, jonka koko hallitus ja kaikki ministerit puolueeseen katsomatta ovat hyväksyneet eduskun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

nalle esitettäväksi. [Oikealta: Jaha, jaha! — Mari Rantanen: Ei kuulosta siltä!] Perimmäinen kysymys tässä lakiesityksessä on se, että on kaksi arvoa: työtaisteluoikeus ja ihmisten oikeus henkeen ja elämään. Perimmäinen kysymys on se, voiko työtaistelulla asettaa ihmishenget vaaraan. Tätä kysymystä me emme pääse pakoon, ja, arvoisa puhemies, minun kantani on se, että työtaistelulla ei voi asettaa ihmishenkiä vaaraan. [Päivi Räsänen: Näin on!] Lakko-oikeus on tärkeä oikeus, me tuemme sitä. Se on voimassa ja on tämänkin jälkeen, mutta on tärkeää, että lakko-oikeutta toteutetaan ja käytetään vakiintuneella tavalla, niin kuin on vuosikymmenet Suomessa käytetty, ilman että ihmisiä asetetaan hengenvaaraan, ja silloin on tärkeää, [Puhemies koputtaa] että suojelutyötä tarjotaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

16.20 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoli ihmisten palveluista on yhteinen meillä ja hoitajilla. Monet hoitoa odottavat ja apua tarvitsevat sekä heidän omaisensa ovat peloissaan. Sote-palveluiden on annettu ajautua kriisiin. Ei ole palveluita, jos ei ole hoitajia. Tätä hallitus ei ole ymmärtänyt vaan on jättänyt tekemättä ne toimet, joilla hoitoalan pito- ja vetovoimaa oltaisiin voitu vahvistaa. Tilanne on erittäin vakava ja sekava. Moni kysyy, onko hallitus tehnyt kaikkensa, ettei viimesijaista potilasturvallakia tarvittaisi — siihen olisi hyvä vastata — mutta ennen kaikkea suomalaiset ovat hyvin huolissaan siitä, kykeneekö hallitus turvaamaan palvelut tässä kriisitilanteessa, koska hallitus on kovin erimielinen. Kysynkin nyt ministeriltä: mikä on hallituksen vastaus?

Ja sanon sen, että ihmisten henki ja terveys on kyettävä joka tilanteessa aina turvaamaan. Sen puolesta kokoomus tekee työtä, ja todellakin me toivomme, että nyt päästäisiin sopuun, osapuolet pääsevät sellaiseen sopuun, joka todellakin vauhdittaisi ja [Puhemies koputtaa] edistäisi hoitoalan pito- ja vetovoimaa. Se olisi kaikkein parasta, sille kaikki tukee. [Markus Lohi: Juuri näin!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä. [Mikrofoni on kiinni] — Mikrofonin päälle.

16.21 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn kyllä näihin edellä mainittuihin puheenvuoroihin. Kaikki ovat oikeusvaltiossa sitä mieltä, että on tärkeää turvata työtaistelutoimet, mutta ne eivät voi mennä sen yli, mitä tulee ihmisten oikeuteen henkeen ja terveyteen, ja siksi tietenkin tämä poikkeuksellinen laki — joka on tarkkarajainen, joka on määräaikainen, joka on hyvin tiukasti rajattu, kuten vuonna 2007:kin — on tässä tilanteessa perusteltu.

Ja haluan ehkä todeta vielä sen, että kun monesti puhutaan hoitoalalla, totta kai, että kaikki työntekijät ovat palkkansa ansainneet niin jos Suomen talouskasvu olisi parempaa, niin varmasti olisi mahdollisuuksiakin monenlaisiin hyviin toimiin, mutta kun Ruotsin vaaleissa, Norjan vaaleissa keskustellaan, niin vaikka siellä on hoitajien palkkataso suurempi kuin meillä, silti siellä kärsitään hoitajapulasta, joten pelkkä raha ei tule ratkaisemaan tätä asiaa. [Välihuutoja oikealta] Minä tietenkin tuen tässä asiassa sitä, että tehosastot pystyvät toimimaan lakon uhasta huolimatta, ja siksi tämä asia täytyy eduskunnan eteenpäin viedä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

16.22 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus ei voi väistää vastuutaan siitä, että terveydenhuolto on nyt tässä kriisissä. Eduskuntaryhmämme on koko tämän vaalikauden ajan patistanut hallitusta ratkaisemaan hoitajapulaa ja tehnyt listan konkreettisia esityksiä. Muun muassa ojensimme ministeri Lindénille viime viikolla oman korjaussarjamme ja olemme esittäneet puolen miljardin euron panostusta tämän kriisin ratkaisemiseksi. Alan houkuttelevuutta on välttämätöntä parantaa ja katkaista tämä noidankehä. Työn kuormittavuutta voidaan vähentää lisäämällä työntekijöitä ja vetovoimaa lisätä parantamalla palkkausta.

Ja muistutan, että, ministeri Lindén, te olette itse tviittaillut pitkin kesää ja vaatinut lisää terveydenhuollon julkista rahoitusta, [Jani Mäkelä: Olisivatpa demarit hallituksessa! — Sari Sarkomaa: Olisipa ministeri Lindén ministerinä!] mutta yhtä selvää on, että missään olosuhteissa kaikkein heikoimmassa asemassa olevia potilaita, [Puhemies koputtaa] tehohoidon potilaita, ei voi jättää hoitamatta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kyllönen, olkaa hyvä.

16.23 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Potilasturvallisuus vaarantuu tässä maassa joka ikinen päivä, ja se on ollut kestoprosessi vuodesta 2007 saakka. Juurisyitä voi jokainen päätöksentekijä etsiä itsestään, ja peiliin katsomisen paikka on joka ikisellä puolueella tässä salissa ja monella tekijällä myöskin tämän salin ulkopuolella. [Sari Sarkomaa: Ja vastuu on hallituksella!]

Nyt kun käräjäoikeuden kieltopäätökset tulivat, katsoisin, että vain pelkän kotihoidon varassa emme voi tätä lakia edistää, sillä jo tänä päivänä kotihoidossa menee työhön ihmisiä vailla perehdytystä, koska sitä perehdytystä ei ehditä antaa. Ihmishenget vaarantuvat, kun kaikkien tarvitsevien luona ei ehditä käydä. On aikalisan paikka. Voimavarat on suunnattava sovinnon löytymiseen työmarkkinapöydässä, ja kaikki tuki, mitä sinne voidaan, on annettava, myös viestit siitä, että taloudellinen vastuu kannetaan [Puhemies koputtaa] yhteisesti tässä salissa siltä osin, että palkkarahat löytyvät. [Arja Juvonen: Hyvä puhe! — Sari Sarkomaa: Eipä näy budjetissa!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

16.24 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onko hallitus tehnyt voitavansa hoitoalan tilanteen helpottamiseksi? Mielestäni ei ole tehnyt voitavaansa. Edelleenkin se tartuntatautilain 48 a § on voimassa: koronarokotuksia ottamattomia hoitajia pakotetaan pois töistä. Sitä asiaa ei ole korjattu.

Eilen tuli tieto, että paperittomien terveydenhuoltoa tehostetaan eli suomalaisten terveydenhoitoon meneviä resursseja jaetaan edelleenkin myös paperittomien hoitamiseen. Lääkärrien palkkoja kylläkin nostetaan vuoteen 27 mennessä 12 prosenttia, niin kuin ne lääkärrien palkat eivät ennestään riittäisi.

Tämä lakiesitys on tuotu eduskuntaan aivan järkyttävän kiireellisesti. Tässä odotetaan, että valiokunnat, jopa perustuslakivaliokunta, saavat valmista päivässä tällaisesta asiasta, missä puhutaan aivan perustavanlaatuisista perusoikeuksista eli esimerkiksi siitä, että töihin tuotaisiin ihmisiä, jotka ovat irtisanoutuneet tai luopuneet ammattioikeuksistaan. Minä takia tällaista asiaa ei voitu tuoda esittelyyn eduskuntaan aiemmin, jos tätä on kevästä asti valmisteltu? Miksi meidät pistetään taas toteamaan tosiasioita ja tapahtuneen eteen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä. [Saara Hyrkkö: Hopsu ei ole paikalla!] — Anteeksi, edustaja Suomela, olkaa hyvä.

16.26 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti jos verrataan Suomea muihin Pohjoismaihin, niin isona erona on, että Suomessa hoitajat tekevät paljon sellaista työtä, jota muissa maissa tekevät lääkärit, ja tähän puhuu sen puolesta, että palkkauksen olisi Suomessa syytä olla pikemminkin korkeampi kuin muissa Pohjoismaissa. Sen sijaan olemme jääneet jälkeen suhteessa muihin Pohjoismaihin.

Tilanteen ratkaiseminen vaatii kaikkien puolueiden sitoutumista. Tarvitaan kaikki paikallispäättäjät sieltä kunta- ja aluetasolta lähtien. Tarvitaan myös tulevan hallituksen sitoutumista, koska on selvää, että tätä ei millään pikaratkaisulla hoideta. Tarvitaan kestävä rahoitus pohja, ja kestävä rahoitus pohjaa on vaikea synnyttää, jos todella toimitaan vaikkapa sen kokoomuksen kritiikin mukaan, kun on syytetty siitä, että nyt annetaan hyvinvointialueille liikaa rahoitusta. Tämä viestihän vaikuttaa vähän päivä päivältä vaihtelevan: välillä sanotaan, että on liikaa, välillä sanotaan, että on liian vähän. [Sari Sarkomaa: Ei ole kukaan näin sanonut! Pysykää totuudessa!]

Mielestäni on selvää, että meidän on nyt yhdessä katsottava tämä tilanne ja varmistettava, että kestävä rahoitus on. Jos samalla toteutetaan miljardin veronkevennykset, niin silloin on hyvin vaikea varmistaa, [Puhemies koputtaa] että raha riittää hoitoalan kriisin ratkaisuun.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

16.27 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkin kaikki, mitä voidaan tehdä hengen ja terveyden eteen, pitää tehdä. Se on tietenkin lähtökohta, mutta nyt tässä on hyvä ymmärtää, mikä on syy ja mikä on seuraus. Se, että työmarkkinatilanne hoitoalalla on näin tulehtunut kuin se tällä hetkellä on ja joudutaan tällainen esitys tähän saliin tuomaan, kertoo siitä, että aika moni asia on mennyt jo aikaisemmin pieleen.

Hoitoalan pito- ja vetovoima on todella heikko. Koulutuspaikat eivät tule täyteen. Ei ole myöskään työperäistä maahanmuuttoa ollut riittävästi. Ja se on totta, kuten täällä taisi edustaja Kyllönen sanoa, että tämä ongelma on ollut jo pidempään, mutta on kyllä pakko sanoa, että teidän vahtivuorollanne tämä hoitoalan veto- ja pitovoima on suorastaan romahtanut. [Jari Myllykoski: Saatiin kuitenkin lomar rahat takaisin!] Ja se asia on hallituksen vastuulla, ja sille teidän pitäisi tehdä jotain, koska siitä tämä kaikki johtuu. Jos hoitajia on riittävästi eivätkä ihmiset vaihda alaa ja ovat siellä töissä, [Puhemies koputtaa] niin sitten meillä myös palvelut toimivat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Rehn-Kivi, var vänlig.

16.28 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Vi har framför oss en proposition som på inget sätt är lätt att ta ställning till. Det är viktigt att poängtera att det nu inte är fråga om att begränsa vårdarnas rätt att strejka. Den här yrkeskåren utför ett livsviktigt arbete och intensivvården är helt beroende av ett tillräckligt antal vårdare dygnet runt. Därför måste skyddsarbetet garanteras.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Meidän tehtävänä on suojella ihmishenkiä joka tilanteessa, varsinkin kriittisessä tehohoidossa, mutta pelisääntöjen on oltava selkeät. Kynnyksen siihen, että julkinen valta puuttuu työtaisteluun, tulee olla korkea, ja sen tulee olla viimeinen keino riittävän henkilöstön turvaamiseksi työriidan aikana.

Vårdarna är värda arbetsförhållanden som är fungerande, rättvisa och trivsamma. Deras arbete måste värdesättas också på annat sätt än med vackra ord, men just nu måste vi säkerställa skyddsarbetet så att ingen människa dör i onödan på grund av den pågående arbetskonflikten.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, tack. — Edustaja Rantanen, Piritä, olkaa hyvä.

16.29 Piritä Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ministerin sanoja vähän mukaillen täydestä sydäimestäni suurin toive kaikista on se, että työmarkkinaosapuolet löytävät sovun mahdollisimman pian. Neuvottelijat todella tarvitsevat tässä tilanteessa neuvottelutaitoja ja myös niitä pelimerkkejä.

Hallitus ei ole työmarkkinariidoissa osapuoli nyt eikä vuodenvaihteen jälkeenkään. Tähän saakka tässä maassa järjestöt ovat itse rajanneet henkeen kohdistuvat lakot työtaistelu-toimien ulkopuolelle. Nyt tämä laki olisi voimaan tullessaan viimesijainen väline turvata ihmishenget. Mediasta on voinut saada kuvan siitä, että tämä olisi ensisijainen tavoite. Voin täydestä sydäimestäni todeta: ei todellakaan ole. Työnantajan on ennen tämän lain käyttöä mahdollistettava kaikki muut toimet: on peruttava suunnitellut leikkaukset, siirrettävä potilaita muihin sairaaloihin, hyödynnettävä ostopalvelut ja tehtävä muiden kuntien ja kuntayhtymien kanssa yhteistyötä [Puhemies koputtaa] ja priorisoitava.

Arvoisa ministeri, miten olemme ajautuneet tähän tilanteeseen? [Ben Zyskowiec: Se on varmaan kokoomuksen vika! — Vasemmalta: Niin on! — Jari Myllykoski: Sieltä on hyvä lähteä liikkeelle!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

16.30 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä äsken edustaja Kulmuni totesi, että jos olisi rahaa, niin voisi ehkä maksaa enemmän hoitajillekin. Nyt täytyy kyllä sanoa, että te olette velkaantuneet 40 miljardia tämän hallituskauden aikana mutta siitä ei ole kyllä euroakaan tullut tähän hoitajien palkkaukseen itse asiassa tänne julkiselle puolelle, ja veroeuroillahan ne maksetaan joko kunnissa tai jatkossa siellä hyvinvointialueilla.

Mutta, arvoisa puhemies, nyt tämä laki on tuotu tänne, ja tässä on ollut hyvin hämmentävää seurata tätä tilannetta. Antaessanne tämän kerroitte, että tämä on koko hallituksen antama laki. Eilen tuli ulos vasemmistoliitto, että tämä ei vasemmistoliitolle käy, ja tänään kuoroon yhtyvät vihreät. Kysyisin teiltä, ministeri Lindén: kenen lakiesitys tämä lakiesitys on, jos ei sitä kaksi hallituspuoluuttakaan kannata?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

16.31 **Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska olen hoitaja, olen hoitajien puolella ja samasta syystä potilaitten puolella.

Itse asiassa halusin vain muistuttaa teitä, arvoisa ministeri Lindén, siitä, että olin samassa tilanteessa kuin te nyt 9. päivä marraskuuta 2007. Pyytäisin, että luette tämän pöytäkirjan siitä lähetekeskustelusta ja erityisesti sen, mitä te sosiaalidemokraatit sanoitte siellä. [Oikealta: Kyllä!] Tässä on meille koko illaksi puheita, jos me haluamme näitä käyttä. Täällä on sata puheenvuoroa, ja se, mitä täällä peräänkuulutetaan, on sopiminen, ja te olette itse sanonut, että tästä ei selvitä muuta kuin rahalla. [Naurua] Ja teillä on ollut paljon moneen muuhunkin rahaa. Näyttäkää nyt se, että te laitatte sitä oikeaan paikkaan kerran.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä. [Antti Lindtman: Vaadittiin lisää valtiosuusia, ja nyt niitä on opposition mielestä annettu liikaa! — Leena Meri: Älkää nyt meitä syyttäkö omista päätöksistänne! — Välihuutoja]

16.32 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pahoittelen, että tämän välikeskustelun tässä keskeytän. — Meidän on hyvä nyt muistaa, että tämän salin ja meidän kaikkien kansanedustajien merkittävin tehtävä on varmistaa kansalaisten henki, terveys ja elämä. Mitään sen suurempaa tavoitetta ei ole olemassakaan. Tätä samaa tavoitetta kohti etenimme, kun kamppailimme virusta vastaan tai Venäjän aggressiivisia toimia vastaan.

Tietenkin me täällä salissa puolustamme hoitajien työtä ja heidän oikeuttaan työtaisteluun. Hoitajat ovat meidän jokaisen elämälle tärkeitä huippuammattilaisia, joihin hädän hetkellä nojaamme. Puhemies, siksi uskon puhuvani meidän kaikkien suulla, kun vetoan, että mahdollisimman nopeasti, siis kasvoista kasvoihin neuvottelemalla, löydettäisiin ratkaisu, jonka kanssa jokainen voisi elää. [Puhemies koputtaa]

Puhemies! Kuitenkin henki ja terveys on jokaisen oikeus, ja siksi tämä esitys.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

16.34 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Potilasturvallisuus on äärimmäisen tärkeää, se on ykkösasia meille kaikille. Se on sitä myös hoitajille, jotka korkealla ammattietiikalla ja suurella sydämellä hoitavat potilaita.

Terveysturvallisuuden ja hoitajatilanteen kriisiytymisestä ja samalla potilasturvallisuuden päivittäin lisääntyvästä vaarantumisesta on kuulunut hoitajien hätähuutoja jo pitkään. Sitä ei olla otettu riittävällä vakavuudella. Ajattelisin, että nyt kun he ovat esittäneet tällaisen äärimmäisen lakkokeinon, teho-osastojen sulkemisen, niin eikö sen viimeistään pitäisi herättää päättäjiä ja työnantaja havahtumaan siihen, mikä on todellinen konkreettinen tilanne siellä kentällä. Myös tehoyksiköissä potilasturvallisuus vaarantuu. Edellisellä lakkojaksolla, jolloin kriittinen suojatyö määriteltiin, monelta kantilta tuli palautetta, että heillä oli silloin enemmän hoitajia töissä kuin normaalisti [Puhemies: Kiitoksia!] viikkojen aikana samassa yksikössä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

16.35 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Teho-osastoihin kohdistuva lakko ja kieltäytyminen suojelutyöstä ovat painavia keinoja, jotka kouriintuntuvasti osoittavat sen hoitajien työn merkityksen: he pitävät meitä hengissä. Ja juuri tämä on se syy, miksi tämä laki on tässä akuutissa tilanteessa jouduttu eduskunnalle valmistelemaan. Päättäjinä meillä on vastuu huolehtia, että kukaan ei joudu hengenvaaraan.

No, nyt tietysti näiden käräjäoikeuden päätösten myötä niiden vaikutukset tähän lakiin on tietysti eduskunnassa huolellisesti arvioitava, ja tätä olemme vihreissä tuoneet esiin. Luotan, että valiokunnat tekevät tässä huolellista työtä.

Hoitajat ja muut sote-alan ammattilaiset ovat pitkään varoitelleet hoitajapulasta, venyneet osaltaan. Näitä siemeniä on kylvetty jo kauan, eikä tilanteeseen ole mitään helppoja tai nopeita ratkaisuja. Korjaaminen edellyttää sitä koko keinovalikoimaa palkkauksesta työoloihin, kuormituksesta johtamiseen. Ennen kaikkea itsekkin toivon tietysti, että työmarkkinapöydissä löytyisi sopu, joka osaltaan myös auttaisi ratkomaan tätä syvenevää hoitajapulaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

16.36 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minä en kyllä ainakaan henkilökohtaisesti ole nyt saanut selvää siitä, ovatko hallituspuolueet sitä mieltä, että raha ratkaisee tämän vai eikö raha ratkaise tätä. Edustaja Kulmuni keskustasta toi esille, että raha ei tätä yksin ratkaise. Vihreiden ja vasemmiston edustajien puheenvuoroissa puhuttiin siitä, että rahoitus on turvattava kestäväällä pohjalla. Te olette hallituksessa. Turvatkaa se rahoitus kestäväällä pohjalla.

Minun on pakko palata myös vuoden 2007 ajatuksiin sosiaalidemokraattien puheenvuoroista täällä eduskunnassa. Te olette silloin olleet sitä mieltä ryhmäpuheenvuorossanne, että ratkaisu ei missään tapauksessa ole pakkolaki vaan sovittelu ja neuvottelu, ja olette peräänkuuluttaneet sitä, että hallituksen olisi pitänyt ennakoida ja vahvistaa silloin kuntataloutta. Oletteko te oppineet omista ajatuksistanne? Olisitte nyt vahvistaneet tätä taloudellista tilannetta. No, ette te ole. Te sanotte kyllä, mutta ongelma ja kriisiytyminen ovat. Totta kai työnantajat maksaisivat palkkaa, jos sitä rahaa olisi. Luvatkaa heille rahaa. [Jani Mäkelä: Tuleeko rahaa?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.37 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, edelleen olemme sitä mieltä, että sovintoratkaisu tässä on ainoa oikea tavoiteltava tie, ja annamme kaiken tuen sille. [Mari Rantanen: Mutta toitte tämän lain!]

Mitä tulee vuoden 2007 tilanteeseen, jolloin taustalla oli todella silloin vaaleissa joidenkin puolueiden lupaamat 500 euroa ja niin edelleen, niin kyllä, esitimme silloin ratkaisuksi kuntien talouden vahvistamista. Ja arvoisa puhemies, tällä vaalikaudella olemme tehneet toimia kuntien talouden vahvistamiseksi niin paljon, että sitä perussuomalaiset ovat jopa kritisoineet. [Ben Zyskowitz: No sittenhän meillä ei mitään ongelmaa tässä olekaan! — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

16.38 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tämä tilanne tosiaan ole tullut meille kenellekään yllättäen. Kuulun itsekin niihin hoitajiin, jotka ovat lähteneet alalta jatkuvan kiireen ja riittämättömyyden tunteen vuoksi. Minä olen tosi pahoillani, että me ollaan jouduttu ylipäättänsä tällaiseen tilanteeseen, ja kyllä, minun mielestäni koko tämä sali, kaikki puolueet, on vastuussa siitä, että sote-sektorilta, julkiselta sektorilta, palveluista on leikattu, hoitopaikkoja on vähennetty, [Mari Rantasen välihuuto] hoitohenkilöstön pitovoimasta ja vetovoimasta emme ole huolehtineet. [Sari Sarkomaa: Miksi ette ole?]

Arvoisa ministeri, olisin kysynyt teiltä, kun tämä esitys on nyt valmisteltu melkoisella kiireellä ja samoin tämä käsittelyn aikataulu on tiukka täällä eduskunnassa: kun tänään olemme kuulleet, että tehohoitoon kohdistuneet työtaistelut kielletään käräjäoikeuden päätöksellä, onko eduskunnan tarpeen ylipäättään enää käsitellä tätä hallituksen esitystä näiden päätösten jälkeen tai voidaanko asian käsittelyyn ainakin ottaa eduskunnassa lisää-kaa, [Puhemies koputtaa] jotta voimme perehtyä tähän huolella?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Virolainen, olkaa hyvä.

16.39 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jo näiden aiempien käytettyjen puheenvuorojen perusteella voin tehdä sen yhteenvedon, että me kaikki olemme yksimielisiä siitä, että sopu tähän työmarkkinariitaan on löydettävä mahdollisimman pikaisesti.

Hallitus on antanut meille esityksen potilasturvallisuuslaista, ja täällä eduskunnassa me aivan varmasti huolellisesti arvioimme sitä. Kun me pohdimme omaa kantaamme siihen, niin silloin meillä ovat vaakakupissa nämä eettiset periaatteet ja työtaisteluoikeudet: oikeus henkeen ja elämään ja sitten se, voidaanko taistella niin, että ihmisten henki vaarantuu. No, käräjäoikeuden tämänpäiväisen päätöksen mukaan teho-osastoihin ei saa kohdistaa lakkotoimia.

Me olemme nähneet kevään aikana jo vuoronvaihto- ja ylityökieltoja, ja suojelutyötä ei ole saatu riittävästi. Kysyn ministerin näkemystä siihen, miten te hallituksessa olette varautuneet siihen, [Puhemies koputtaa] että tämä tilanne pitkittyy eikä sopua löydy.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

16.40 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hoitajat ovat ansainneet palkan, ja ehdottomasti meidän pitää vahvistaa hoitoalan veto- ja pitovoimaa tulevaisuudessa yhdessä koko eduskuntana. [Sari Sarkomaa: Miksei nyt?] Ja varmasti kaikki ollaan yhtä mieltä siitä, että tähän työmarkkinakysymykseen on löydettävä ratkaisut. On totta, että mekään emme ole tehneet tarpeeksi tämän kriisin ratkaisemiseksi, [Leena Meri: Hyvä, että myönnätte! Ryhdikästä!] mutta voin toisaalta sanoa, että ei ole tehty myöskään sieltä laidalta. Jos miettii lomarahojen leikkauksia, ammatillisen koulutuksen leikkauksia ja henkilöstömitoituksen jarruttamista, niin ne eivät ole parantaneet hoitoalan pitovoimaa. Nyt me olemme tässä tilanteessa.

Työtaisteluoikeus on perusoikeus, ja meidän pitää pitää siitä kiinni. Mutta haluaisin kysyä ministeri Lindéniltä, miten me vahvistetaan nyt sitä sopimisen kulttuuria. Työnantajalla on velvollisuus ennen tämänkin lain käyttöä käyttää kaikki mahdolliset keinot potilaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

hengen ja terveyden turvaamiseksi: asiakkaiden ja potilaiden siirtäminen, tehohoitoa vaativan elektiivisen leikkauksen siirtäminen, ostopalvelut, palvelusetelit, työntekijöiden siirrot, siirrot eri kuntiin ja kuntayhtymiin. Miten varmistetaan, että tämä neuvottelu hoidetaan ja kaikki mahdollinen tehdään ennen kuin tähän joudutaan viimesijaisena turvautumaan? [Leena Meri: Hienoa, että myönsit, ettei ole kaikkea tehty!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

16.42 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viimeksi tämän asian äärellä täällä eduskunnassa sosiaalidemokraateilla oli kovin erilainen ääni kellossa. En lue kaikkia puheenvuoroja, mutta lyhyt ote silloisesta edustaja Filatovin puheenvuorosta: ”On selvää, että sosiaalidemokraatit ovat sopimisen, eivät pakon, kannalla, ja nyt hallitus on välttänyt tätä sopimisen tietä ja lähtenyt esittämään pakkoa.” [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] Tässä tilanteessa, arvoisat hallituspuolueiden edustajat, on aivan turha edustaja Suomelan täällä tai pääministeri Marinin Kuntatalolla syyttää kokoomusta. Me olemme omalta osaltamme kantaneet omaa vastuutamme eri vaalikausilla, mutta tällä vaalikaudella te olette vastuussa. Te, hallituspuolueet, olette vastuussa. Tästä tilanteesta, joka meillä nyt on käsillä, te olette vastuussa. Ei kokoomus, eivät menneiden hallitusten synnit. Ja teidän pitää nämä asiat myös ratkaista. [Iiris Suomela: Pitääkö sote-alaan käyttää enemmän vai vähemmän rahaa?] — Vähemmän hallintoon, enemmän hoivaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

16.43 **Kaisa Juuso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhukaamme nyt siitä rahasta, mitä hoitajaliitot vaativat. Hoitajaliitto esittää viiden vuoden palkkaohjelmaa, jolla heidän palkkojaan korotettaisiin 3,6 prosenttia yli normikorotusten viidessä vuodessa, ja esimerkinomaisesti tämä tarkoittaisi sitä, että sairaanhoitajan peruspalkka, 2 500 euroa, nousisi vähän vajaaseen 3 000 euroon viiden vuoden kuluessa. Kustannukset — hoitajaliitot ovat laskeneet — olisivat 300—350 miljoonaa vuodessa.

Voin sanoa vuosien kokemuksella, että siinä vaiheessa kun hoitajien palkoista aletaan puhumaan, valtiolta loppuvat rahat heti siihen paikkaan, mutta moneen toisarvoisempaan kohteeseen niitä löytyy kuin taikaseinästä.

Arvoisa ministeri Lindén, [Puhemies koputtaa] Suomessa on tulossa hoivakriisi, se on päällä, ja se vain pahenee. Minä kysyn: [Puhemies: Kiitoksia!] missä vaiheessa hallitus käyttää valtaansa ja keskeyttää tämän pelin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä yhden vastauspuheenvuoron, edustaja Filatov, ja sen jälkeen ministeri Lindén. — Mikrofoni päälle.

16.44 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kiitos! Sen vuoksi pyysin, kun nimi tässä mainittiin. — Silloin edellisellä kerralla meillä oli aika toisenlainen laki käsittelyssä, koska sillä kiellettiin itse asiassa lakko-oikeus siinä tilanteessa. Tässä sen sijaan pyritään siihen, että suojatyö varmistetaan. [Paula Risikko: Ei pidä paikkaansa!] Silloin meillä ei ollut tilannetta, jossa hoitajaliitto olisi kieltäytynyt suojatyöstä. Meillä on sen jälkeen ollut tilanteita, joissa on ollut riitaa siitä, [Paula Risikko: Ei kannata puhua väärää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

todistusta täällä!] mille tasolle suojatyö pitää asettaa, ja nyt tässä lähdetään siitä, että ikään kuin avit kolmantena osapuolena määrittävät sen silloin, jos tilanne on riittävä. Uskon, että me kaikki olemme vahvasti sitä mieltä, että suojelutyötä meillä tarvitaan tilanteessa, jossa meillä on lakko päällä, ja sen vuoksi mielestäni ministeriö on tehnyt tarkkaa työtä työministeriön ja muiden kanssa sen suhteen, miten tätä lakia on määriteltä, niin että se on todellakin tarkkarajainen, poikkeusluonteinen ja siinä vaaditaan kaikki muut toimenpiteet ensin.

Meidän pitää nähdä, että tämänhetkisen kriisin taustalla ovat osittain ne toimet, joita meillä on ollut aikaisemmin käytössä, mutta että on myös tehty paljon. [Puhemies koputtaa] On lisätty koulutuspaikkoja, ja hoitajamitoitus muuten on yksi väline, [Puhemies: Kiitoksia!] jolla sitä vetovoimaa turvataan, ja meidän on huolehdittava ne hoitajat. [Välihuutoja oikealta — Ben Zyskiewicz: Mikäs meillä on sitten tämä ongelma sylissä? — Jani Mäkelä: Kaikki on hyvin, mikä ongelma?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Lindén, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

16.45 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén: Arvoisa puhemies! Kirjasin tarkkaan tämän arvokkaan keskustelun ja siinä esitetyt mielipiteet. Käytössä olevan kolmen minuutin puitteissa pyrin vastaamaan niihin nyt siinä järjestyksessä kuin mielestäni olivat tärkeimpiä.

Ihan ensimmäiseksi totean, että meillä on välikysymyskeskustelu kaikesta parin viikon kuluttua, joten siihen laajempaan, koko tähän hoitotilanteeseen, en tässä nyt lähde muilta osin kuin että totean, että nyt on tässä kolmen viime vuoden aikana lisätty sairaanhoitajakoulutusta: ensiksi plus 700, sitten se sama 700 — eli ei päälle uutta 700:aa — ja sitten 960, eli 4 000:sta sisään otetusta nyt melkein 5 000 otetaan tällä hetkellä sisään. 5 000 on lähihoitajakoulutukseen lisätty, kolmelle vuodelle 1 700, ja sitten meillä on hoiva-avustajakoulutus nyt juuri sovittu budjettiriihessä, niin että me kahdella ja puolella tuhannella pystymme sitä lisäämään. Se on yksi pieni kokonaisuus tässä, mutta kuitenkin tämän ehdin tässä nyt sanoa. Paljon, paljon muuta tullaan tarvitsemaan.

Täällä kysyttiin, onko tämä hallituksen yksimielinen esitys. Hallituksen kokouksessa eilen tämä luonnollisesti annettiin yksimielisesti. Tiedän, että täällä varmasti syntyy painotuskeskustelua sillä tavalla, mutta se on tullut yksimielisesti hallituksesta tänne eduskuntaan.

Miksi ei aiemmin? Tämä on aika tärkeä kysymys: miksi ei aiemmin? Toisaalta olen kuullut kritiikkiä siitä, että tätä ei olisi missään nimessä saanut ruveta niin sanotusti rauhallisempaan aikaan valmistelemaan, koska se olisi sitten koettu signaalina niihin työmarkkinapöytiin, joissa kuitenkin neuvotteluja käytiin. Olin jossain määrin harmistunut, kun esimerkiksi vähän elokuun puolivälin jälkeen työnantajaosapuoli ikään kuin vaati, että tällainen laki pitää antaa. Siinä tilanteessa, jos olisi heti ilmoitettu, että kyllä, kyllä, tällainen annetaan, se olisi juuri toiminut vääränlaisena signaalina. Odotimme sitä tilannetta, että lakokovaroitukset ovat tulleet, ja sitten välittömästi käynnistimme nämä valmistelut, koska nyt on kuitenkin jossain määrin erilainen tilanne tässä työtaistelussa kuin oli keväällä, ja sen takia lain nimikään ei ole ihan sama.

Mitä tehdään, jos tämä pitkittyy? Se on hyvä kysymys. Lääkärilakko vuonna 2000 alkoi maaliskuussa ja päättyi elokuussa. Oli kolme eri sovittelulautakuntaa, ja lopulta sitten ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

kamioissa paineessa saatiin se ratkaisu aikaiseksi. Tässä yhteydessä, kun tuon mainitsin, oman työelämäurani aikana olen nähnyt vuoden 83 hoitajalakon, vuoden 95 hoitajalakon, vuoden 2007 joukkotransporttialan tilanteen, lääkärilakot vuosina 84 ja 2000. Aina ne lopulta on saatu ratkeamaan. Olen optimisti tälläkin kertaa. On tietysti erittäin valitettavaa, että joudumme tällä tavalla lainsäädännön kautta tätä asiaa lähestymään.

Mutta yksi asia loisti keskustelussa poissaolollaan: Ikään kuin olisi unohdettu se, että Suomen terveydenhuolto kävi läpi kaikkien aikojen maanjäristyksen, koronakriisin, ja ilman sitä meillä varmasti olisi monella tavalla parempi tilanne. Se haittasi myös esimerkiksi lainsäädäntötyötä. [Puhemies koputtaa] Me laitoimme 5 miljardia euroa rahaa terveydenhuoltoon ja kuntien tukemiseen koronan aikana. Nyt on jälleenrakentamisen aika tästä eteenpäin — sama Euroopan muissa maissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt tälle asialle tässä vaiheessa varattu aika on kulunut umpeen. Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.49.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.21.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä, ja keskustelu jatkuu. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

20.22 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Hallitus ei voi väistää vastuutaan siitä, että olemme nyt tässä tilanteessa, että terveydenhuolto on tällaisessa kriisissä ja että joudumme käsittelemään varsin poikkeuksellista ehdotusta eli lakia välttämättömän terveydenhuollon ja kotihoidon turvaamisesta työtaistelun aikana. Totean, että nämä käräjäoikeuden päätökset tänään olivat sinänsä kyllä valtavan suuri helpotus esimerkiksi omalla alueellani Kanta-Hämeessä, että tuo ensi maanantaina uhkaava lakko ei ole siellä omalla teho-osastollamme ainakaan nyt tässä vaiheessa toteutumassa, mutta asiahan ei ole nyt kuitenkaan todellakaan pois pöydältä.

Eduskuntaryhmämme on koko vaalikauden ajan patistanut hallitusta ratkaisemaan tämän hoitajapulan ja tehnyt konkreettisia esityksiä sote-kriisin estämiseksi. Muun muassa esitimme viime vaihtoehtobudjetissa puoli miljardia euroa hoitovajeen korjaamiseksi, samoin olemme esittäneet soten rahoituksen korjauspaketin.

Hallitus on kyllä osannut tehdä vanhuspalveluiden ja terveydenhoidon pykälä eli niitä parantavia pykälä mutta ei niitä toimia, joilla olisi turvattu resurssit ja henkilöstö näiden hyvien aikeiden toteuttamiseksi. Hallitus asetti työryhmän, joka ei ole kuitenkaan saanut yhtään toimivaa esitystä aikaan, ja nyt olemme siinä tilanteessa, että lakkoihin kärjistyvä sote-kriisi uhkaa jo välittömästi kansalaisten henkeä. Saimme myös kesän aikana valitettavasti viestejä terveydenhuollon kentältä, että näitä läheltä piti -tilanteita ja potilasturvallisuuden vaarantavia tilanteita tapahtui jo ilman lakkojakin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Sosiaali- ja terveysalan koulutuksen saaneista viidennes, arviolta jopa lähes 100 000, tekee töitä joissain muissa kuin oman alansa töissä, eikä tämä kärjistynyt tilanne, johon olemme joutuneet, kyllä houkuttelee pysymään alalla eikä hakeutumaan sinne, eli nyt tarvittaisiin todellakin kiireesti korjausliikkeitä, joilla tämä sote-alan veto- ja pitovoima saataisiin parannettua. Tarvittaisiin toimia, jotka kannustaisivat hoitajia myös tästä suuresta, valtavan suuresta reservistä palaamaan alalle. Eli alan houkuttelevuuden parantamiseksi on välttämätöntä katkaista niukkojen resurssien aiheuttama noidankehä.

Työn kuormittavuutta voidaan vähentää lisäämällä työntekijöitä ja vetovoimaa lisätä parantamalla palkkausta. Samalla totean, että hallituksen tulee luopua esimerkiksi tästä järjestymästä, puhtaasti ideologisesta päätöksestä leikata sairaanhoidon Kela-korvauksista. Tällainen päätös ruuhkauttaisi entisestään julkista terveydenhoitoa, heikentäisi pienituloisten pääsyä erikoislääkäreille, esimerkiksi naistentautien tai silmätautien erikoislääkärille tai fysioterapiaan. Näiden Kela-korvausten tasoa tulisi romuttamisen sijaan vahvistaa, jotta palveluruuhkaa saataisiin purettua. Hoitovelkaa on erityisesti koronan jäljiltä runsaasti, eikä siitä selviydytä ilman yksityisen palvelutuotannon tukea. Ja samalla totean, että mielestäni nyt olisi korkea aika luopua myös sote-henkilöstön koronarokotevelvoitteesta, koska sille ei ole lääketieteellistä perustelua.

Muistutan myös, että ministeri Lindén on kesän aikana tviittaillut tästä terveydenhuollon tilanteesta ja vaatinut terveydenhuollon julkiseen rahoitukseen lisäystä ja muistuttanut, että Suomen terveystalot ovat kymmenen prosenttia pienemmät kuin muissa EU-maissa, joten varaa todellakin tähän tilanteen korjaamiseen olisi.

Hoitajat ovat siis huolissaan ja vaatimuksissaan oikeassa, mutta yhtä selvää mielestäni on se, että missään oloissa tätä kaikkein heikoimmassa asemassa olevien potilaiden tehohoitoa ei saa jättää työtaistelun jalkoihin. Eli kaikkein haavoittuvimmat, esimerkiksi osa tehohoidon potilaista, eivät kestä edes siirtoa toiselle teho-osastolle. Kenen tahansa omainen tai kuka tahansa meistä voi olla tilanteessa, jossa tarvitsemme tai omaisemme tarvitsee tehohoitoa, ja sitä täytyy olla saatavilla.

Arvoisa puhemies! Muistutan vielä lääkärilakon aikaisesta periaatteesta. Vuonna 84 lääkärit menivät lakkoon ja sitten kerran sen jälkeenkin. Mieleeni on jäänyt se, että otsikkolause valittiin vuoden 84 lääkärilakon tunnuksiksi, ”Lääkäri on lääkäri lakossakin”, ja ajattelen, että myös hoitaja on hoitaja lakossakin. Lakko on lain sallima keino, jolla voidaan painostaa työnantajaa parantamaan työsuhteen ehtoja, mutta se ei koskaan saa olla seurauksiltaan muulle yhteiskunnalle kohtuuton eikä se saa vahingoittaa potilaita, ei saa saatata kenenkään henkeä tai terveyttä uhatuksi, eli tästä eettisestä terveydenhuollon periaatteesta tulee sekä hoitajien että lääkäreiden pitää kiinni.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

20.28 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! On kiinnostavaa, että täällä itse asiassa tänään on keskusteltu aika vähän tästä itse lakiesityksen sisällöstä. Sen sijaan puheenvuoroissa on hyvin paljon keskitytty tähän sosiaali- ja terveysalan yleiseen tilanteeseen, josta luulen, että olemme kaikki siinä huolissa ihan samaa mieltä ja samalla tavalla myös kriittisiä tämän rahoituksen suhteen, mutta on myös jokseenkin huolestuttavaa, että meillä on näin merkittävä lakiesitys käsittelyssä ja täällä niin harva puuttuu sen keskeisiin sisältöihin ja pohtii kriittisesti niitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

On lainsäätäjän vastuu turvata ihmishenkiä. Työtaisteluoikeus osana yhdistymisvapautta on keskeinen perusoikeus, jota ei voi rajoittaa kevyin perustein ja varmuuden vuoksi. Tämä on siis se asetelma, jonka ääressä olemme tänään. Haluan tällä puheenvuorolla tuoda esille kolme tärkeää lakiesitykseen liittyvää asiaa:

Ensinnäkin, tämä lakiesitys ei ole ratkaisu sote-alan kriisiin ja hoitajapulaan, sen me tiedämme kaikki. Me kaikki toivomme, että asiassa saavutettaisiin molempia osapuolia tyydyttävä sopu mahdollisimman pian. Sopimus neuvotellaan aina työmarkkinapöydässä. Kun sopu palkankorotusten suuruudesta on neuvotteluissa löytynyt, on poliitikkojen tehtävä turvata rahoitus neuvotteluissa saavutetuille ratkaisuille. Me vasemmistossa olemme jo pitkään nostaneet esille, että jos hoitajapulaa halutaan vakavasti ratkaista, pitää parantaa muun muassa työoloja, työehtoja ja palkkoja. Olemme vaatineet tähän myös palkkaohjelmaa. Tätä kysymystä on tarkasteltava yhtenä isoimmista sukupuolten tasa-arvoon liittyvistä kysymyksistä suomalaisessa yhteiskunnassa.

Arvoisa puhemies! Toiseksi haluan nostaa esille sen tosiasian, että läpi pandemian me olemme täällä säättäneet hyvin nopeassakin aikataulussa lakeja, jotka ovat puuttuneet merkittävällä tavalla ihmisten perusoikeuksiin. Kiire ei ole muodostunut esteeksi eduskunnan vastuulliselle ja tehokkaalle toiminnalle. Sivistysvaliokunnassa olemme lausuneet lukuisia kertoja yksimielisesti, että perusoikeuksia voidaan rajata vain tarkkarajaisesti ja aivan välttämättömistä syistä. Olemme läpi pandemian korostaneet, ettei perusoikeusrajoituksia voi tehdä ennakkoiden, spekulatiivisesti ja varmuuden vuoksi. Tämän periaatteen pitää koskea myös käsillä olevaa lakiesitystä.

Arvoisa puhemies! Kolmanneksi haluan korostaa myös sitä, ettei lakko-oikeuksien rajaaminen ole asia, joka tulisi ottaa täällä kevyesti. Perustuslain suojaamiin perusoikeuksiin kuuluu ammatillinen yhdistymisvapaus, johon sisältyy työtaisteluoikeus. Tämän lisäksi Suomi on ratifioinut ILO:n yleissopimukset, minkä lisäksi Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimus, Euroopan sosiaalinen peruskirja sekä YK:n keskeiset ihmisoikeussopimukset sääntelevät ja turvaavat työntekijöiden lakko-oikeuden. Työtaisteluoikeutta voi rajoittaa vain, jos työtaistelu saattaa yhteiskunnan turvallisuuden tai ihmisten hengen ja terveyden vaaraan, eikä lailla voi puuttua työtaisteluoikeuteen enempää kuin on väistämätöntä.

Arvoisa puhemies! Edellä mainittujen syiden vuoksi meidän tulee Suomen ylimpänä päätöselimenä tehdä kaikkemme sen eteen, ettemme heikennä jo valmiiksi heikossa asemassa olevien naisvaltaisten alojen työntekijöiden oikeuksia enempää kuin viimesijaisena keinona on välttämätöntä ihmisten hengen turvaamiseksi. Me emme säädä tässä lakia vain tähän hetkeen, sillä niillä ratkaisulla, joita perusoikeuksien rajoittamisen suhteen nyt teemme, on kauaskantoiset seuraukset. Lain perusoikeudellisen välttämättömyyden arviointi asettuu tänään vielä uuteen valoon käräjäoikeuden ratkaisun myötä. Se myös asettaa koko lain tarpeellisuuden uudelleenarvioitavaksi, koska akuuttia aikataulupainetta ei nyt ole. Toivon, että tämä asia otetaan nyt vakavasti harkintaan. Aikalisä on tarpeen. Meidän on täällä vaalittava demokratiaa ja pidettävä siitä hyvää huolta. Siihen kuuluu huolellinen lainvalmistelu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juuso poissa, edustaja Holopainen, Hanna poissa, edustaja Rantanen, Mari poissa, edustaja Tanus poissa. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

20.33 **Sanna Antikainen ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Vuonna 2018 nykyinen pääministeri Sanna Marin tviittasi seuraavaa: ”Naisten pitäisi mennä yleislakkoon, jotta naisvaltaisten alojen palkkakehitys ja arvostus saataisiin ylös kuopastaan. Suomi pyörii pientä palkkaa saavien ja palkatonta työtä tekevien naisten uurastuksella.” Nyt kun hoitajat yrittävät saada hoitajat ylös palkkakuopasta, samainen pääministeri ja hänen puolueensa SDP säättävät pakkolakeja estääkseen ja vaikeuttaakseen hoitajien työtaistelua. Näyttääkin siltä, että SDP on tiivistettynä sitä, että oppositiossa vaaditaan naisvaltaisille aloille palkankorotuksia vaalihuujauksen vuoksi, huudetaan yleislakkojen perään ja järjestetään ay-liikkeen kautta mielenosoituksia. Myöhemmin sitten hallituksessa sorvataan pakkolakeja lakkojen estämiseksi.

Arvoisa puhemies! Tässä laissa on monia epäkohtia, joita nyt luettelen.

Lain tarkoituksena on ilmaista ”estää tilanne, jossa työtaistelun aiheuttama henkilöstövaje aiheuttaisi asiakkaiden tai potilaiden hengen vaarantumisen tai terveyden vakavan vaarantumisen”, mutta ei kuitenkaan työtaistelun toteuttamisen estäminen. Vastaavasti esitetään, että laissa säädettyjä keinoja ei voitaisi käyttää miltään osin työtaistelun murtamiseen eikä työvoimapulasta tai siihen osoitettujen voimavarojen riittämättömyydestä aiheutuvien ongelmien ratkaisemiseen. Kuitenkin laki itsessään on tarkoitettu nimenomaan työtaistelun murtamiseen, koska sillä voidaan pakottaa työntekijät töihin vastoin tahtoaan käytännössä työnantajapuolen yksipuolisella päätöksellä. Riippumatonta ulkopuolista tahoa, joka arvioisi, onko työnantaja käyttänyt kaikki muut mahdolliset käytettävissään olevat keinot hoidon järjestämiseksi muilla tavoilla, ei lain mukaisessa menettelyssä ole olemassa.

Esityksestä ei käy myöskään ilmi, missä muodossa työtaistelu olisi ylipäänsä mahdollista toteuttaa, kun samaan aikaan esimerkiksi hoitoalaa vaivaa krooninen hoitajapula, esimerkiksi teho-osastoilla tai kotihoidossa ei ole normaalissakaan tilanteessa ylimääräistä henkilökuntaa ja vanhuspalveluiden kriisiä pyritään ratkaisemaan sitovalla hoitajamitoituksella, joka ei normaalioloissakaan täyty läheskään kaikkialla.

Lakiesityksestä ei käy myöskään tyhjentävästi ilmi, missä tilanteissa henkilön irtisanoutuminen katsotaan varsinaiseksi työtaistelutoimenpiteeksi, jolloin aluehallintovirasto voisi määrätä henkilön potilasturvatyöhön, vaikka hänellä olisi jo tässä vaiheessa uusi työsopimus ja työnantaja, ja milloin niin sanotuksi tavalliseksi irtisanoutumiseksi esimerkiksi tilanteessa, jossa hoitaja olisi saanut tarpeekseen ja vaihtanut alaa saatuaan tiedon tästä pakkolain säätämisestä.

Lakiesityksessä hoitohenkilökuntaa voidaan pakottaa töihin välttämättömän hoidon turvaamiseksi, vaikka kyse ei olisi kiireellisestä hoidosta. Hoito kuitenkin voi olla ei-kiireellistä, vaikka se pitkällä aikavälillä olisi välttämätöntä. Esimerkiksi hoitojonossa hoidon saaminen kestäisi joka tapauksessa pidempään kuin työtaistelun kesto.

Arvoisa puhemies! Olisi tärkeää, että perustuslakivaliokunta arvioi esityksen perustuslainmukaisuuden erityisesti pakkotyötä koskevilta osin sekä siltä osin, missä tapauksissa lain soveltaminen on viimesijaista suhteessa muihin työnantajan käytettävissä oleviin keinoihin. Samoin olisi erittäin tärkeää huomioida suurempi kuva: vaikka esitetyllä pakkolaila ratkaistaisiin lakon kohteena olevien sote-palveluiden työvoiman tarve lyhyellä aikavälillä, niin kysymys siitä, johtaako se tilanteeseen, jossa kaikkien sote-palveluiden työvoiman saatavuus vaarantuukin pitkällä aikavälillä, on varsin aiheellinen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

20.39 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Kun puhumme tänään käsittelyssä olevasta suojelutyölaista, on katsottava tätä päivää kauemmas. Meidän päättäjien velvollisuus on miettiä sitä, miksi olemme joutuneet tähän tilanteeseen. Tämä ei ole tippunut yhtäkkiä taivaasta syliimme, vaan on pitkän historiallisen kehityksen tulos. Taustalla on valitettavasti ajattelumalleja, joissa julkisen sektorin merkitystä taloudelle ja tuottavuudelle ei haluta tunnustaa. Kyse on myös mitä suurimmassa määrin sukupuolesta. Monet poliittiset toimet ovat osoittaneet, ettei naisvaltaisia aloja nähdä yhtä tärkeinä ja tuottavina kuin miesvaltaisia aloja. Meidän on vihdoinkin haastettava ajatus taloudesta, jossa naisvaltaisen julkisen sektorin alat nähdään pelkkinä kuluerinä, joille on täysin oikeutettua maksaa vähemmän ja joilla työtä tehdään pelkästään kutsumuksena.

Hyvät kollegat, ei se näin saa mennä, jos haluamme puuttua sote-alan yhä kasvavaan työvoimapulaan. Meidän on kuunneltava työntekijöitä siinä, että potilasturvallisuus vaarantuu joka ikinen päivä riittämättömien resurssien vuoksi. Näin on ollut jo liian pitkään, ja siksi meidän on tehtävä omalta osaltamme kaikkemme sote-alan oikeudenmukaisen palkkauksen toteutumisen, työssäjaksamisen ja laadukkaan koulutuksen eteen. Nyt on viimeinen hetki avata silmät ja nähdä julkisen sektorin merkitys taloudelle ja haastaa oikeistolainen talouspuhe. Naisvaltainen julkinen sektori on talouden moottori siinä missä yrityksetkin.

Arvoisa puhemies! Minun on todettava, että hallituksen esitys on monin tavoin ongelmallinen. Se ei ole riittävän tarkkarajainen vaan sisältää laajan listan toimintoja, joihin potilasturvatyötä voidaan määrätä. [Sanna Antikaisen välihuuto] Nyt esitys ei tosiasiaa rajoitu selkeästi ihmishenkiä uhkaavaan tilanteeseen, vaikka sillä esitystä perustellaan. Voin sanoa, että minulle on myös todella ongelmallista kajota lakko-oikeuteen lainsäädännöllä. Haluan vahvasti painottaa sitä, että kyse on työelämän perusoikeudesta ja ihmis-oikeudesta. Vielä ongelmallisempaa on rajata tätä kaikille työntekijöille pyhää oikeutta varmuuden vuoksi, niin kuin hallituksen esityksessä sen nykyisessä muodossa tehdään.

Vasemmistolaisena haluan painottaa sitäkin, että lakko-oikeudessa on kyse myös neuvottelujen heikomman osapuolen suojelusta ja valtasuhteiden tasapainottamisesta. Lakko-oikeutta on puolustettava, jos haluaa puolustaa demokraattista yhteiskuntaa. Lakko-oikeutta on puolustettava, jos haluaa yhteiskunnan, jossa hierarkiassa ylemmät eivät vain kyykytä heikommassa asemassa olevia. Lakko-oikeudella on historiassa ollut ja on edelleen merkittävä asema työntekijöiden aseman parantamisessa.

En voi myöskään mitenkään ymmärtää tai hyväksyä ajatusta siitä, että jopa irtisanoutu-neet voidaan pakottaa töihin. Miten tällainen voisi olla käytännön tosielämässä edes mahdollista ilman, että ihmisen vapauteen ja perusoikeuksiin kajotaan? Meidän on myös kysyttävä itseltämme, miten tämä kaikki tulee vaikuttamaan alan työntekijöiden hyvinvointiin ja alan vetovoimaan — tuskin myönteisesti, ja lakiesitystä on kutsuttu jopa orjalaiksi.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on ilmoittanut, että me emme voi tätä lakia tässä muodossa hyväksyä. Tietysti ihmisten hengen ja terveyden turvaaminen on meille kaikille se ykkösasia. Mutta voimmeko oikeasti pakottaa ketään töihin, vaikka säätäisimme tässä salissa minkälaisia lakeja tahansa? Joka tapauksessa minustakin tärkeintä olisi nyt saada sopu aikaan, ja se onnistuu parhaiten oikeudenmukaisella palkkaratkaisulla, ei hoitajien lakko-oikeutta murtamalla.

Tässä välissä haluan muistuttaa siitä, että vasemmistoliitto on johdonmukaisesti seissyt naisvaltaisen julkisen sektorin puolella. Tämä on viime vuosina näkynyt esimerkiksi kilpailukykysovimuksen vastustamisena. Siinäkin me jäimme yksin puolustamaan muun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

muassa hoitajien lomarahoja. Vaikka paljon päätetään työmarkkinapöydissä, me poliittiset päättäjät emme voi kiertää vastuutamme julkisen sektorin tilanteen tai ylipäätään työelämän haasteiden korjaamisessa. Valitettavasti minunkin on sanottava ääneen se, että kun on ollut kyse esimerkiksi hävittäjien hankkimisesta, pankkien pelastamisesta tai vaikkapa sähköyhtiöiden riskin sosialisoinnista, niin rahaa on löytynyt miljardeja miljardien päälle, mutta kun on kyse aidosti ihmisten elämää ja terveyttä varjelevasta hoitotyöstä, niin sitä rahaa ei sitten löydykään mistään. Loppujen lopuksi kyse on kuitenkin meidän päättäjien arvovalinnoista kaikilla päätöksenteon tasoilla.

Tänään Turun yliopiston työoikeuden emeritusprofessori Seppo Koskinen sanoi Ylen haastattelussa, että käräjäoikeuden turvaamispäätös tarkoittaa sitä, että potilasturvallisuuslain käsittelyä ei voi viedä eteenpäin, koska valtiovallalla ei ole enää perustetta puuttua työtaisteluvapauteen, koska sellaista työtaistelua ei ole, mihin sitä lakia tarvittaisiin. Siksi on pakko kysyä: miksi tätä lakiesitystä edelleen viedään eteenpäin? [Mikko Lundén: Hyvä kysymys!]

Lopuksi haluan todeta, että tätä nyt käsittelyssä olevaa lakiesitystä en voi hyväksyä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja al-Tae poissa, edustaja Kiuru Pauli poissa, edustaja Lohikoski poissa. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

20.45 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ja kiitos ministerille, kun on edelleen paikalla täällä.

Hallitus on potilasturvallisuuteen vedoten tuonut eduskuntaan nyt käsittelyssä olevan pakkolakesityksen. Lailla puututtaisiin hoitohenkilökunnan työtaisteluoikeuteen rankalla kädellä ja heidät voitaisiin pakottaa töihin, vaikka he olisivatkin irtisanoutuneet ja solmineet muualle uuden työsopimuksen. Perustuslaki takaa jokaiselle oikeuden hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla, ja julkisen vallan on huolehdittava työvoiman suojelusta. Tuntuu suomalaiselle yhteiskunnalle varsin vieraalta, että irtisanoutuneen hoitajan perusoikeuksia voitaisiin polkea ja pakottaa hänet töihin, vaikka hän olisi päättänyt vaihtaa ammattia.

Arvoisa herra puhemies! Hoitajien työtaistelu ei varmasti tullut hallitukselle yllätyksenä. Edellisen kerran, kun vastaava pakkolaki esitettiin vuonna 2007 eduskunnassa, erään nykyisen hallituspuolueen kansanedustaja totesi ryhmäpuheessaan seuraavaa: ”Hallituksen olisi pitänyt ennakoita tilanne ja vahvistaa kuntataloutta, jotta kuntatyönantajalla olisi paremmat edellytykset neuvotella ratkaisu olemassa olevaan kiistaan.” Tähän tämä tilanne tälläkin kertaa kiteytyy. Hallitus on polttanut miljardikaupalla rahaa ympäri Eurooppaa, mutta 20 miljardin euron vuotuisesta sote-budjetista ei riitä 300 miljoonaa hoitajien palkkakuopan korjaamiseen.

Arvoisa puhemies! Iso kysymys tämän lain käsittelyssä ei kuitenkaan ole se, onnistuuko hallitus murtamaan hoitajien lakon tällä pakkolailla. Niin se varmasti onnistuu tekemään, jos perusoikeuksista ei välitetä ja perustuslaissa taattu oikeus työhön päätetään unohtaa. Paljon tärkeämpi kysymys on kuitenkin se, mitä hoitajien jatkuva käyttäminen heittopusseina jo koronapandemian alusta lähtien tekee hoitoalan arvostukselle ja houkuttelevuudelle. Suomi nimittäin tarvitsee hoitajia jatkossakin, ja jos tulevaisuudessa nuoret eivät enää halua opiskella hoitoalalle tämän farssin seurauksena, niin tämä hallitus on tehnyt emämunauksen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Arvoisa herra puhemies! On erittäin lyhytnäköistä edes esittää lakia, joka osoittaa, ettei hoitajien työpanosta arvosteta eikä heidän äänensä kuulu yhteiskunnassa. Työntekijöiden oikeuksien polkeminen kostautuu viime kädessä oikeuksien polkijalle — niin tulee käymään myös tässä asiassa. Tämä hallituksen esitys on vieras suomalaisille työmarkkinoille ja sopimusyhteiskunnalle. Sitä ei olisi pitänyt tuoda eduskuntaan lainkaan, ja kun se kerran tänne tuotiin, se pitäisi hylätä. Hoitajat ansaitsevat palkankorotuksensa ja nyt vielä anteek-sipyynnön hallitukselta. Eikö näin ole, arvoisa ministeri Lindén? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen Hanna, olkaa hyvä.

20.47 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on tänään puhuttu paljon potilasturvallisuudesta ja terveyspalvelujen saatavuudesta. Olemme nyt keskellä akuuttia tilannetta. Olemme keskellä hoitajien työtaistelua, mutta tokihan tämänhetkisen tilanteen juuret ovat hyvin kaukana. On ollut jo pitkään nähtävissä se, että meitä uhkaa hoitajapula, ja on ollut tietysti monia hallituksia nykyistä hallitusta ennen, jotka eivät ole tehneet riittävästi toimia, jotta tätä oltaisiin voitu korjata ja jotta oltaisiin voitu parantaa tämän hoitoalan veto- ja pitovoimaa niin, että siellä olisi riittävästi tekijöitä. Nyt on puhuttu paljon palkkauksesta, joka on varmasti yksi keskeinen tekijä tässä veto- ja pitovoimassa, mutta varmasti on myös hyvin monia muita asioita, jotka liittyisivät työolosuhteisiin ja muihin työehtoihin, joitten korjaamisella olisi ollut kiire jo aiemmin, mutta joiden suhteen toimia tarvitaan nyt kipeämmin kuin koskaan.

Nyt täällä tänään ollaan käsittelemässä hallituksen esitystä, jolla ollaan puuttumassa hoitajien työtaisteluoikeuteen. On ihan selvää, että tällainen toimi on hyvin poikkeuksellinen, ja täytyy ehdottomasti toimia niin, että tämän toimen käyttöönotto on täysin viimeisijainen keino ja että sitä käytetään vain sellaisessa tilanteessa, jossa vaihtoehtona on se, että on potilaita, joitten terveys ja henki on vaarassa. Nyt täällä eduskunnassa, kun tätä käsitellään, on totta kai perattava koko tämä lakiesitys tarkkaan ja on pohdittava, kuinka siitä tarkkarajaisuudesta pidetään huolta.

Täällä on noussut useammissa puheenvuoroissa esiin se, että meidän täytyi myös muita keinoja miettiä. Hallitus ei tietenkään voi ryhtyä työtaistelun osapuoleksi sinänsä ja ei pysty vaikuttamaan työtaisteluosapuolten neuvotteluihin, mutta toki on syytä nyt pikaisesti käynnistää erilaisia toimia, joilla sitten koko tämän alan veto- ja pitovoimaan voidaan pitkällä tähtäimellä vaikuttaa. Ja kysyisinkin ministeriltä: mitä kaikkia muita toimia hallitus on ryhtymässä tekemään? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

20.50 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä hoitajia koskeva pakkotyölaki on kyllä — pakko se on sanoa suoraan — demareilta erittäin nolo esitys. Tämä siksi, että oppositiossa ollessanne vuonna 2007 vastaavan lain käsittelyn yhteydessä esititte aivan päinvastaisia kantoja ja olitte silloin tätä samaa asiaa vastaan.

Tosiaan silloin vuonna 2007 oppositiolta, jossa SDP oli, ei herunut ollenkaan tukea hallituksen suunnitelmille rajata hoitajien työtaistelua poikkeuslailla. Silloinen SDP:n puheenjohtaja Eero Heinäluoma ei katsonut hyvällä työtaisteluoikeuden rajoittamista. Hän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

totesi esimerkiksi näin: ”Hallitus on lähtenyt tässä väärälle tielle. On väärin kuvitella, että tämä riita ratkeaisi jollain pakkolainsäädännöllä. Nyt ei pitäisi tuhlaa energiaa pakkolailla uhkailuun vaan sovun hakemiseen.” Mutta kuinka kävi 15 vuotta myöhemmin? Nyt pääministeripuolue SDP ajaa pakko- ja orjatyölakeja ja uhkailee hoitajia mutta ei hae sopua.

Arvoisa puhemies! Puhutaan vielä lisää tästä vuodesta 2007. Silloin tosiaan oppositiopuolueiden edustajat vasemmalta syyttivät hallitusta vastuunpakoilusta ja työnantajan puolelle asettumisesta. Vasemmalla laidalla syyteltiin hallitusta yrityksestä murtaa Tehyn työtaistelu. Ainoana ratkaisuna tilanteeseen pidettiin valtion lisärahaa. Nykyisinkin eduskunnassa istuva SDP:n silloinen ryhmänjohtaja Tarja Filatov lausui seuraavaa: ”On kyseenalaista, että hallitus puuttui pakkolailla terveydenhuoltoalan neuvotteluihin, kun ne olivat vielä kesken, ja asettui kiistassa suoraan työnantajan puolelle.” No, nyt 15 vuotta myöhemmin SDP itse asettuu työnantajan puolelle eikä nähtävästi enää edes muista, että, toden totta, valtiohan voisi antaa lisärahaa hoitoalalle, kuten te itse olette sanoneet jo aiemmin. Kysymys kuuluu: miksi ette toimi siten, kuten olette viimeiset 15 vuotta saarnanneet?

Arvoisa puhemies! Jatkaisin vielä mielelläni seuraavassa puheessani käymällä läpi näitä SDP:n ryhmäpuheenvuoroja tuolta vuodelta, ja mikäli siellä ei ole puheenvuorovarauksia, niin...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Teillä on vielä kolme ja puoli minuuttia aikaa tässä puheenvuorossa.

No, voin tietenkin osan käydä läpi, mutta saanko sitten varata puheenvuoron tuolta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Täällä on teidän jälkeenne vielä puheenvuoropyyntöjä.

Onko? No niin, sitten lopetan tähän ja jatkan vielä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

20.54 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto lähtee tosiaan siitä, että lakko-oikeutta ei tule rajoittaa enempää kuin on välttämätöntä ihmisten hengen vaarantamisen estämiseksi, ja tässä se soveltamisala on laajempi, ja niin kuin puheessani sainoin, perusoikeuksia ei voida rajoittaa varmuuden vuoksi.

Perussuomalaisilta oli täällä ihan hyviä kriittisiä puheenvuoroja, ja nostettiin esille juuri tämän lakiesityksen kriittisiä kohtia, mutta on ehkä hyvä muistaa tosiaan se, että hallitus ei ole se, joka tässä tilanteessa siellä työmarkkinapöydässä neuvottelee, mutta tietenkin hallituksen vastuulla on turvata se rahoitus.

Sen sijaan kiinnostaisi kyllä tietää, mikä on sitten perussuomalaisten ratkaisu tilanteeseen, jossa suojelutyötä ei esimerkiksi siellä teho-osastoilla tarjota. Ymmärrän tämän kovan kritiikin tätä lakiesitystä kohtaan, mutta olisi tärkeätä tietää, mikä se teidän oma ratkaisunne on. Jos olisitte hallitusvastuussa, mitä sitten tekisitte tässä tilanteessa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

20.55 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Edustaja Honkasalon kysymykseen teho-osastoista: tästähän on vastikään annettu oikeuden päätös, joten asia taitaa olla hoidossa.

Mutta tosiaan tuossa viime puheessani kerroin, että käyn läpi vuoden 2007 vastaavaa tilannetta sekä pääministeripuolue SDP:n muuttuneita kantoja. 2007 olimme vastaavassa tilanteessa. Ainoa eri asia olivat tietenkin voimasuhteet ja se, että SDP oli silloin oppositiossa.

Ennen kuin luen alta kohtia tästä demareiden ryhmäpuheesta vuodelta 2007, haluaisin esitellä tämän oivan kommentin aiheesta. Silloinen kansanedustaja Liisa Jaakonsaari vastauspuheenvuorossaan 9. marraskuuta kertoi näin: ”Tässä koko ajan unohtuu pääasia, että tämä on kahden herran ratkaistavissa, valtiovarainministeri Kataisen ja pääministeri Vanhasen. Se on niin yksinkertaista, se on erittäin yksinkertaista. Nyt on vaan mielenkiintoinen poliittinen kysymys, miksi näin ei tapahdu, koska uskon todella, että ministeri Kataisella on suuri halu ratkaista se. Onko kysymys siitä, että tässä on tällainen porvarillisten puolueitten kukkulan kuningas -taistelu näin vakavalla asialla?”

Haluaisinkin kysyä tässä Jaakonsaarta mukaillen ja sanoa, että tässä nyt taitaa unohtua pääasia, että tämä tilanne on kahden rouvan ratkaistavissa, valtiovarainministeri Saarikon ja pääministeri Marinin. Se on niin yksinkertaista, se on erittäin yksinkertaista. Nyt on vaan tosiaan mielenkiintoinen poliittinen kysymys, miksi näin ei tapahdu, koska todella uskon, että pääministeri Marinilla on suuri halu ratkaista se. Onko kysymys siitä, että tässä on tällainen vasemmistolaisten puolueiden kukkulan kuningatar -taistelu näin vakavalla asialla?

Arvoisa puhemies! Sanoin tosiaan alussa, että otan kohtia demareiden ryhmäpuheesta vuodelta 2007. Sen piti silloinen ja nykyinen kansanedustaja Anneli Kiljunen. Pakko sanoa jo heti näin alkuun, että mielestäni tämä todistaa pääministeripuolueen häikäilemättömän poliittisen pelin hoitajien työoloilla.

Kiljunen kertoi silloisessa ryhmäpuheessa: ”Me emme hyväksy pakkolakia. Lähtökohdaksi on oltava sovittelu ja neuvottelu. Suojelutyön rajoista tulee pakottamisen ja yksipuolisen määräämisen sijasta sopia neuvottelemalla paikallisesti kunnan tai kuntayhtymän ja Tehyn paikallisen osaston välillä. Tällöin molemmat osapuolet tuovat parasta asiantuntijuutta potilasturvallisuuteen ja kantavat vastuunsa suojelutyön tekemisestä.” Kysymys teille, SDP: miksi te ette tee nyt näin?

Kiljunen jatkaa: ”Tosiasia on, että potilaiden turvallinen hoito voidaan taata vain sopimalla olemassa oleva hoitoalan työkiista.” Ja hän jatkaa myöhemmin: ”Kansainvälisen työoikeuden tulkintakäytännön perusteella työtaistelun osapuolia ovat yhteisöt, eivät yksilöt. Lakiehdotus sisältää kuitenkin mahdollisuuden tuomita uhkasakko suojelutyöstä kieltäytymisestä yksittäiselle työntekijälle. Tämä ei ole hyväksyttävää ja on myös vastoin kansainvälistä ihmisoikeuskäytäntöä.”

Tämä SDP:n ryhmäpuhe jatkuu näin: ”Tehyläisten irtisanoutumiset ovat vakava uhka potilasturvallisuudelle. Tämän vuoksi hallituksen olisi pitänyt keskittyä erityisen tarkoin siihen, että molemmille työtaistelun osapuolille tarjotaan parhaat mahdolliset välineet kriisitilanteen ratkaisemiseen. Mutta mitä on tapahtunut? Hallitus on tullut mukaan työtaisteluun kuntatyönantajan rinnalle tehyläisiä vastaan.” No, nyt tosiaan, kun SDP on pääministeripuolue, niin nähtävästi tehyläisten mahdolliset ja jo toteutuneet irtisanoutumiset eivät kiinnosta, ja nyt tosiaan SDP itse on kuntatyönantajan rinnalla tehyläisiä vastaan. Huh huh.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Tämä puhe jatkuu niin, että ”Pakkolakiesitys on vaikeuttanut ratkaisun löytämistä. Työtaistelu on laajenemassa, paine neuvottelupöydässä on heikentynyt. Hallituksen olisi pitänyt pysytellä työtaistelun ulkopuolella ja kantaa oma vastuunsa sovun aikaansaamisesta ja terveydenhuollon turvaamisesta nyt ja tulevaisuudessa.” Niin, paljon on vettä virrannut Tammerkoskessa Tampereella, että nyt 15 vuotta myöhemmin demarit eivät itse malta vallassa ollessaan pysyä työtaistelun ulkopuolella eivätkä kanna omaa vastuutaan sovun aikaansaamisesta ja terveydenhuollon turvaamisesta nyt ja tulevaisuudessa.

Tässä ryhmäpuheessa otettiin esille myös oheinen asia, joka pitää paikkansa tänäkin päivänä: ”Sekä hallituksen kyvyttömyys ratkaista palkkaongelmaa että hätäavuksi keksitty pakkolaki johtavat pahimmillaan terveydenhuollon syvään kriisiin myös pidemmällä aikavälillä.” No, nyt 15 vuotta myöhemmin nähtävästi SDP:tä ei kiinnosta patkääkään hoitajien palkkaongelma eikä edes terveydenhuollon syvä kriisi pidemmällä aikavälillä.

Edelleen tämä puhe jatkuu. — Anteeksi, puheenvuoroni on mennyt yli, saanko vielä jatkaa loppuun?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Voitte jatkaa, täällä ei ole puheenvuoropyyntöjä.

Kiitos paljon, arvoisa herra puhemies! — No niin, eli SDP:n ryhmäpuhe vuodelta 2007 jatkuu: ”On pelättävissä, että nyt aikaansaatua sotku entisestään vähentää alan houkuttelevuutta. Yhä harvempi lähtee opiskelemaan hoito- ja hoiva-alalle. Vaarana on myös, etteivät irtisanoutuneet hoitajat enää palaa takaisin entisiin töihinsä. Hoitajien kokemusta työn raskaudesta ja palkkauksen jälkeenhajonaisuudesta ei haluta ymmärtää ja ottaa vakavasti, vaan uskotaan, että pelkkä kutsumus riittää työn motiiviksi edelleen. Hallituksen tulisi nyt osoittaa arvostuksensa terveydenhuoltoon ja sen alalla työskenteleviä työntekijöitä kohtaan, jotta alan tulevaisuus pystytään turvaamaan.” Haluan kysyä pääministeripuolue SDP:ltä, mihin teiltä ovat nyt hallituksessa ollessanne unohtuneet teidän nämä aiemmin lausumanne sanat, kun toimitte aivan täysin toisella tavalla.

Lopuksi vielä tässä demareiden ryhmäpuheessa edustaja Kiljunen lausuu viimeiseksi toiveen: ”Toivoimme, että laki olisi saanut sellaisen muodon, joka olisi todellisuudessa taannut potilasturvallisuuden ja jossa ei olisi yksipuolista työhön pakottamista. Vain yhteisesti sopimalla voidaan tässä tilanteessa taata parempi potilasturvallisuus.” Pidän näitä viisaina sanoina. Surullista on kuitenkin se, että nyt pääministeripuolueen ollessa vallassa potilasturvallisuuden todellinen takaaminen tai työhön pakottaminen ei näytä kiinnostavan sitä. Nähtävästi tämän yhteisesti sopimisenkin te olette haudanneet ja tilalle olette ottaneet orja- ja pakkolait.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan kysyä teiltä, arvoisa SDP, aiemmin puhutun jälkeen, jossa kaikki voivat nähdä aiempien sanojen ja nykyisen toimintanne ristiriitaisuuden: eikö teitä edes hävetä hiukan? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

21.05 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Jos minä oikein äsken kuulin, niin edustaja Honkasalo peräänkuulutti sitä, mikä olisi ollut meidän ratkaisumme tähän hommaan. Me oltaisiin, niin kuin minä puheessani mainitsin, enakoitu tätä asiaa. Me olimme vahvistaneet kuntataloutta jo aikaisemmin, että kuntatyöntekijällä olisi ollut parem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

mat mahdollisuudet neuvotella tätä asiaa. Me olisimme priorisoineet, mihin me rahan laittamme, koska kun tämä ei kumminkaan ole mikään tämän viikon juttu, vaan tässä on ollut vuosia aikaa tämä asia hoitaa, niin sinne lisää rahaa ja jostain muusta pois. — Näin, kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

21.06 Veronika Honkasalo vas: Kiitos paljon tästä vastauksesta. Tämä asettuu ehkä hie-
man outoon valoon sikäli, että olette myös esimerkiksi talousarviokeskusteluissa aika ko-
vasanaisesti kritisoineet sitä, että hallitus haaskaa rahaa esimerkiksi kuntatalouteen, ja
usein myös talouspoliittiset linjat ajavat jopa kokoomuksesta oikealle. Teillä on edusta-
jia, jotka nimenomaan kritisoivat sitä, että julkiseen sektoriin pistetään aivan liikaa rahaa.
Ne puheet ovat hurjaa kuultavaa, ja tämä asettuu täysin ristiriitaan sen kanssa, että nyt sit-
ten esitetään ratkaisuksi sitä, että oltaisiin vahvistettu kuntataloutta. — Se on hyvä, että
mieli tässä on muuttunut.

Ehkä se, mitä peräänkuulutin, oli se perussuomalaisten ratkaisu tähän akuuttiin tilantee-
seen. Se, että turvaamistoimia haetaan käräjäoikeuden kautta, on raju toimenpide, joka itse
asiassa on toimenpiteenä jopa radikaalimpi kuin mitä lainsäädännöllä, mahdollisesti huo-
lellisella lainsäädäntötyöllä, voitaisiin saavuttaa. Ehkä tässä vain ajattelisin niin, että omaa
argumentaatiota vahvistaa myös se, jos on niitä omia ratkaisuja esitettävänä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hy-
vä.

21.07 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Niin, en nyt saanut selvää
edustaja Honkasalon puheesta, kannatatteko te nyt tätä lakia vaiko ette. Tosiaan täytyy vie-
lä katsoa, kun äsken puhuin vuoden 2007 tapahtumista, että silloinhan vasemmistoliitto oli
myös näitä ns. pakkolakeja — jotka olivat käytännössä sama tilanne kuin nyt — vastaan.

Mitä tulee kuntasektoriin, niin sosiaali- ja terveydenhuolto on yksi osa koko kuntasek-
toria. Emme ole missään ajaneet, että sosiaali- ja terveydenhuollosta pitäisi leikata. — Kii-
tos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

21.08 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ihan loppuun vielä nopeasti,
että minä ehkä ilmaisin itseäni väärin, eli ei me olla leikkaamassa yhtään hoitajilta tai po-
liiseilta tai palomiehiltä, vaan hallinnosta tai jostain muusta, mutta ei näistä tekeivistä kä-
sistä. Halusin vaan täsmentää tämän edustaja Honkasalolle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

21.09 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Hallinnossakin istuu niitä tekeviä
käsiä, ja sieltä tämmöisiä leikkausmääriä ei saada, mitä olette itse ehdottanut.

No, joka tapauksessa tässä on päivänselvää se, että tämän viikon aikana on käynyt sel-
väksi, että vasemmistoliiton eduskuntaryhmä suhtautuu tähän lakiesitykseen siinä muo-
dossa, jollainen se tällä hetkellä on, erittäin kriittisesti eikä voi sitä siinä muodossa hyväk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

syä. Haluan tämän tässä nyt vielä tehdä selväksi. Se kävi myös tuossa omassa puheenvuorossani hyvin selväksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

21.09 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Niin, valtioneuvoston istunnossa kuitenkin vasemmistoliitto ei vastustanut tätä. Tämä näyttäytyy käytännössä takinkääntönä vasemmistoliiton osalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

21.10 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puheenjohtaja! Valtioneuvoston jäseniä sitoo tässä tietty juridinen velvoite. Olemme tiedottaneet hyvin avoimesti myös muita hallituspuolueita ja myös ministeri Lindéniä tästä tilanteesta, missä eduskuntaryhmä otti kauttaaltaan kriittisen kannan tähän lakiesitykseen. Me tiedetään kaikki myös, että tässä on valtavat aikataulupaineet. Tämä on ihan normaali osa meidän demokraattista lainsäädäntötyötä, että eduskuntaprosessissa vielä katsotaan lakien sisältö ja järjestetään asiantuntijakuulemiset, jotta nimenomaan esimerkiksi näihin perusoikeuskysymyksiin saadaan kunnollinen vastaus. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

21.10 Sanna Antikainen ps: Kiitos puheenjohtaja! Siis käytännössä vasemmistoliitto on ilmoittanut tai siis teidän eduskuntaryhmänne on ilmoittanut, että ette kannata tätä lakia, mutta sitten kuitenkin vetoatte siihen, että täytyisi saada vielä asiantuntijakuulemiset käytyä, jotta voitte ottaa tähän kantaa. Tämä nyt on hiukan ristiriidassa. Ja toisaalta ei ole mitään juridista velvoitetta valtioneuvoston istunnossa olla samaa mieltä asioista muiden kanssa. Aivan hyvin teidän ministerit olisivat voineet tehdä vastaesityksen ja äänestää vastaan. Hiukan jopa ehkä säälistää muut hallituskumppaninne, koska tällainen toiminta on vain yksinkertaisesti epäreilu tapa toimia muita hallituspuolueita kohtaan.

Olemme tietenkin asiasta nähtävästi samaa mieltä, että emme kannata tätä pakkolakia. Mutta ehkä teidän kannattaisi tarkastella omia toimintatapojaanne ja ehkä teidän kannattaa jotenkin parantaa teidän ministereiden ja eduskuntaryhmän yhteistoimintaa niin, että te olisitte samaa mieltä joka kohdassa asian käsittelyä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.